

TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ VE HİZMET ALANLARI

24 Haziran 1994 tarihinde Sanayi Bakanlığı'na bağlı bir kurum olarak kurulan Türk Patent Enstitüsü (TPE), genel olarak patent, marka ve endüstriyel tasarım tescili işlemlerini yürütüyor. Ayrıca, 4 Nisan 2004 tarihinde yayımlanan kanun ile entegre devre topografyalarının tescili işlemleri de Enstitümüzde gerçekleştiriliyor.

“Patent”, buluşları ve bir ürünün üretilmesiyle ilgili yöntemleri; “marka”, işletmelerin mal ve hizmetleri için kişi adları dahil, ayırt edici özelliği olan sözcükler, şekiller, logolar, vb. her türlü işaretleri, “endüstriyel tasarım” tescili de ürünlerin dış görünüşleri, estetik özellikleri ve ürünler üzerindeki desenleri korur. “Entegre devre topografyası” tesciliyse, entegre devreyi oluşturan tabakaların üç boyutlu dizilimini ve yüzeyin görünümünü korur.

Buluşlar, “incelemeli patent”, “incelemesiz patent” ve “faydalı model” olmak üzere üç sistemle korunur. İncelemeli patent sistemi, araştırma ve inceleme işlemlerinden geçtiği için sağlam, ama maliyetli bir sistem. Faydalı model başvurusuyla, kısa sürede daha az maliyetle buluşlar için bir koruma elde etmek mümkün. Bu sistemler ulusal başvurular için geçerli. Ulusal başvurudan sonra 12 aylık süreyi kaçırmamak koşuluyla, uluslararası başvuru sistemlerine de geçiş yapılabilir.

Uluslararası başvuru için iki sistem var. PCT olarak adlandırılan sistemle, 120'nin üzerinde ülkeye tek araştırma raporu ve başvuru tarihinden itibaren 30 aylık bir süreyle ile giriş olanağı sağlanıyor. EPC sistemiyle de, Avrupa Patent Sözleşmesi'ne üye 30 ülkede Avrupa Patent Ofisinin (EPO) verdiği, geçerli bir patent elde etmek mümkün. Akılda tutulması gereken önemli bir konu da “Dünya Patenti” denilen bir kavramın olmaması. Patent koruması sadece başvuruda bulunulan ülkeler için söz konusu. Bir başka deyişle patentler ulusal nitelikte. Bu nedenle buluşçular, hangi ülkelerde patent koruması talep edecekleri üzerinde karar

verirken, o ülkelerin ürünleri için pazar olup olmadığı, yeterli yasal koruma sağlayıp sağlayamayacakları, üretilebilecek ürünle ilgili gelişmiş bir sanayinin olup olmadığı vb. konulara dikkat etmelidir.

Araştırmacılara, Sanayicilere ve Buluşçulara Tavsiyeler

Buluşunuzu, patent başvurusu yapmadan önce herhangi bir yerde yazılı veya sözlü olarak açıklamayın. Çünkü bir buluşun patent alabilmesi için yeni olması gerekir. Patent alabilmek için önemli iki ölçüt daha var. Bunları, buluş basamağı ve sanayiye uygulanabilirlik olarak adlandırıyoruz. Bir buluşta buluş basamağının olup olmadığına şu şekilde karar verilir. Buluşa ilişkin en yakın teknik bilgiler gözönünde bulundurulduğunda, konusunda uzman

olan bir kişi buluş konusunu açık bir şekilde ortaya çıkartmıyorsa, bu buluş için buluş basamağı olduğu kararı verilir.

TPE'ye başvuruda bulunmadan önce, buluş konusu hakkında mutlaka bir ön araştırma yapın ya da yaptırın. Ön araştırma için patent başvurularının yayınlandığı ücretsiz İnternet sitelerinden faydalanabilirsiniz. Bunlardan en önemlileri aşağıdaki tabloda yer alıyor:

Bu sitelerden en kolay kullanıma sahip olanı, bizim de sıkça kullandığımız EPO'nun sitesi (esp@cenet). Bu siteden ücretsiz olarak 50 milyon üzerinde patent belgesine erişmek mümkün. Araştırma yaparken, özet ve başlık üzerinden anahtar sözcükler kullanılarak tarama yapılabilir. Ayrıca, buluş ve başvuru sahipleri, patent yayın numaraları vb. gibi alanlar üzerinden de araştırma yapılabilir.

TPE'de ön araştırma yaptırmak da mümkün. Ön araştırma için iki seçene-

	ANA SAYFA	ARAŞTIRMA SAYFASI
EPO Avrupa Patent Ofisi	www.epo.org	http://ep.espacenet.com/
USPTO ABD Patent ofisi	www.uspto.gov	http://www.uspto.gov/patft/index.html
WIPO Dünya Fikri Mülkiyet Yeşilkatı	www.wipo.int	http://www.wipo.int/ipdl/en/search/pct/search-adv.jsp
TPE Türk Patent Enstitüsü	www.tpe.gov.tr	http://tr.espacenet.com/

ğimiz var. Birincisi Türk patent veritabanı üzerinden (15 YTL), diğeri EPO-QUE veritabanları sistemiyle, dünya çapında patent belgeleri üzerinden yapılabilen ön araştırma (140 YTL).

Ön araştırma sayesinde, buluşunuzla ilgili son teknik gelişmelerden haberdar olmanın yanısıra, önceden bulunmuş olduğunu farketmeniz durumunda patent işlemleri için harcayacağınız zaman ve maliyetlerden de tasarruf etmiş olursunuz. EPO'nun tespitlerine göre, daha önceden bulunmuş bir ürünü tekrar bulmak için yılda 12 milyar Euro harcanmakta. Yukarıda bahsettiğimiz İnternet siteleri araştırmacılar ve sektörlerindeki son gelişmeleri takip etmek isteyen kişiler için bulunmaz bilgi hazineleri. (Patent belgeleri, buluş konusu ürünü ya da yöntemi ayrıntılarıyla açıklayan belgeler.)

Patent Başvurusu Nasıl Hazırlanır?

Ön araştırma aşamasını geçtikten sonra başvuru hazırlanması sürecine geçebiliriz. Bunun için öncelikle İnternet sitemizden de erişebileceğiniz "Patent / Faydalı Model Başvuru Kılavuzu"nu ayrıntılı bir şekilde incelemeniz gerekir. Bu kılavuzda başvurunun nasıl hazırlanacağı, ücretler, maliyetler, ilgili yasa ve yönetmeliklerden alıntılar, başvuru sahiplerinin işine yarayacak bilgiler vb. bulunuyor. Başvuru dilekçesini İnternet sitemizden indirip

bilgisayarda doldurduktan sonra, başvuru ayrıntılarıyla açıklayan tarifname, istemler, ve varsa teknik resimler ve başvuru ücreti (49 YTL) dekontuyla birlikte Enstitümüze postayla ileterek

ya da elden teslim ederek başvuruda bulunabilirsiniz. Tüm bu işlemlerle uğraşmak istemiyorsanız, Enstitümüz sicilimize kayıtlı özel patent vekilleri, başvuru hazırlama ve işlemlerinizi takip aşamalarında sizlere yardımcı olabilir. Ancak vekil tutmak zorunlu değildir. Başvuruyu herkes yapabilir. Başvurudan sonra Enstitümüz, başvurunun alındığını ve başvuru numarasını bildiren bir yazıyı başvuru sahibine gönderir. Daha sonraki işlemler karşılıklı yazışmayla yürütülür. Başvuru sahipleri "incelemeli patent" için 20 yıl, "faydalı model" için 10 yıl olan koruma süreleri boyunca her yıl, yıllık ücret ödemek zorundadırlar. Aksi takdirde, başvuruya ilişkin haklarını kaybedebilirler. Aşağıdaki tablodan, maliyetler, süreler ve sistemlerle ilgili genel bir fikir elde edebilirsiniz.

Buluş niteliğinde olmadıkları için patent verilemeyecek durumlar da var. Bunlar;

a) Keşifler, bilimsel kuramlar, matematik yöntemleri;

MALİYETLER - SÜRELER – SİSTEMLER			
	İncelemeli Patent	İncelemesiz Patent	Faydalı Model
Koruma süreleri	20 yıl	7 yıl	10 yıl
Ortalama belge alma süreleri	3yıl	2 yıl	1 yıl
Süreç	☐ Araştırma Raporu ☐ Yayın ☐ İnceleme Raporu (1-3 defa)	☐ Araştırma ☐ Yayın	☐ Yayın
Maliyet (ilk 3 yılda yaklaşık ödeyeceğiniz toplam ücret, 2005 itibarıyla, daha sonra koruma süresi boyunca her yıl yıllık ücretler ödenir)	1-7 bin YTL (1-7 milyar TL)	1-3 bin YTL (1-3 milyar TL)	500 YTL (500 milyon TL)

b) Zihni, ticari ve oyun faaliyetlerine ilişkin plan, yöntem ve kurallar;

c) Edebiyat ve sanat eserleri, bilim eserleri, estetik niteliği olan yaratmalar, bilgisayar yazılımları;

d) Bilginin derlenmesi, düzenlenmesi, sunulması ve iletilmesiyle ilgili teknik yönü bulunmayan yöntemler.

e) İnsan veya hayvan vücuduna uygulanacak cerrahi yöntemler ve tedavi yöntemleri ile insan, hayvan vücuduyla ilgili tanı yöntemleri. e) bendindeki hüküm, bu yöntemlerin herhangi birinde kullanılan terkip ve maddelerle bunların üretim yöntemlerine uygulanmaz.

Buluş niteliğinde olmasına rağmen patenle korunamayacak buluşlar:

a) Konusu kamu düzenine veya genel ahlaka aykırı olan buluşlar.

b) Bitki veya hayvan türleri veya önemli ölçüde biyolojik esaslara dayanan bitki veya hayvan yetiştirilmesi yöntemleri.

Bunlar 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında KHK'nın 6. maddesinde açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Bu konulardan bilgisayar programlarının patenle korunmasıyla ilgili olarak bize çok sayıda soru gelmekte. Bilgisayar programları patenle korunmuyor. ABD ve Japonya'nın yasalarına göre bilgisayar programlarına patent ve-

riyor. Ancak Avrupa'da ve ülkemizde bilgisayar programlarının korunması işlemi "Telif Hakları (Copyright)" tesciliyle sağlanıyor. Ülkemizde de bu işlemleri Kültür Bakanlığı'na bağlı Sinema ve Telif Hakları Genel Müdürlüğü yürütmekte.

Avrupa'da bilgisayar programlarının patenlenmesine ilişkin yoğun tartışmalar yaşanıyor. Bu konudaki son gelişme, 6 Temmuz 2005 tarihinde Avrupa Parlamentosu'nun "Yazılım Patentleri Direktifi" olarak bilinen direktife red kararı vermesi. Avrupa, yazılım devlerinin baskılarına rağmen, yazılımları patenlenebilir konuların dışında bırakma konusunda kararlı görünüyor.

Patent İstatistikleri

Türkiye'de son yıllarda yapılan patent başvurusu sayısı hızla artmakta. Bu da son yıllarda tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerine özel önem gösterilmesinin sonuçlarından biri. Yine

de Japonya'da yılda 370 bin, ABD'de yılda 180 bin, ve Almanya'da yılda 80 bin patent başvurusu yapıldığı düşünülürse, ülkemizde bu sayının 600'ler civarında olması, teknolojik açıdan almamız gereken mesafenin ne kadar büyük olduğu gerçeğini ortaya koyuyor.

Artık Araştırma ve İnceleme Raporları TPE Bünyesinde Düzenleniyor: 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren TPE, patent araştırma ve inceleme raporlarını düzenleyebilmekte. Daha önce, bu raporlar, yurt dışında bulunan ve anlaşmalı olduğumuz dört patent ofisine yaptırılmaktaydı. Şimdi, bu dört ofisin yanında, TPE'de de bazı alanlarda araştırma ve inceleme yaptırmak mümkün. Bu sayede bu işlemler için yurtdışına giden döviz, yurtiçinde kalmış olacak, gönderme ve posta işlemlerinden doğan gecikmeler yaşanmayacak, başvuru sahipleri daha uygun maliyetlerle daha kısa zamanda patent belgesi alabilecekler.

Aysun Altunkaynak
Patent Uzmanı

Türkiye'de son yıllarda yapılan Patent- Faydalı Model başvuruları ve verilen belge kararı sayıları

